

megismerését, életbentartását segítik.

- Népköltészeti alkotások megismerése, alkotó felhasználása, pl. a szóbeli és írásbeli kommunikációban, vagy a szerepjátékokban, esetleg egy-egy meserészlet dramatikus feldolgozásában.
- Rigmusok, dalszövegek (dalok), tréfás mondókák, találós kérdések, közmondások, köszöntők, sírversek, balladák, rövid mesék megtanulása.
- A társas együttlét alatt néhány táncos gyermekjáték, népi sportjáték, egyszerű táncok megtanulása.
- Az ünnepek és jeles napok alkalmával egy-egy még ma is élvezhető, hangulatos népszokás, szertartás felelevenítése a család és a közösség ünnepein.
- Hiedelmek, babonák egy-egy naptári ünneppel kapcsolatos gyűjtése.

#### LÉNYEGES TUDNIVALÓ:

- Elsősorban az adott vidékre jellemző néprajzi anyagot hasznos megőrizni, átörökíteni; a helyi gyűjtéseket életre kelteni.

#### AJÁNLAT VÁLOGATÁSRA:

- farsangi népszokások
- Szent István-napi ünnep
- regölés, betlehemezés
- pütkösi király- és királynéválasztás
- kántálás, gergelyjárás... (és még sok más – ami az életkornak és nemnek megfelelő)



### Rudolf Ottóné

# Dráma-drámajáték

A közölt anyag a teljes tantervből az 1. 2. illetve 8. évfolyam vázlatos tematikáját tartalmazza.

A tanárok számára készülő segédlet a tantervet kipróbáló pedagógusok és a szerző tapasztalatainak, ötleteinek felhasználásával készült (Fodor Mihály, Bag, Pálffy Mária, Budapest; Szücsné Pintér Rozália, Veszprém; Tóthné Pablényi Márta, Budapest).

Az augusztusi találkozón tanmenetjavaslatok, foglalkozástervek, játékok ismertetésére is sor kerül.

*(A szerző jegyzete.)*

Az alábbi tanterv szerzője, **Rudolfné Galamb Éva** tanár, munkájában meghatározza a drámajáték tanításának mi-benlétét, leszögezi, hogy a drámajáték nem azonos a gyermekszínházzal, és nem jelenti az olvasott vagy megte-kintett drámák műelemzését; több annál: a drámapedagógia a XX. századi személyiségközpontú reformpedagógiák egyike. Így közelítve témájához a drámajátékot nem célnak, hanem eszköznek tekintve az egész személyiség harmo-nikus fejlődésében betöltött szerepét bontja ki.

*(A Nemzeti Tankönyvkiadó – számítógépes lemezen közzétett – ajánló szövegéből)*

#### Megjegyzés:

A dráma, drámajáték a nemzeti alaptantervben a „Művészetek” tömbjében kap helyet.

A tantervi program összhangban van az általános célokkal és fejlesztési követelményekkel.

A dráma – most először – új elemként foglal helyet a NAT-ban, a régi hagyományokkal bíró tantárgyakhoz képest új, azoktól eltérő vonásokat mutat:

- A drámajáték nem azonos a gyermekszínházzal, és nem jelenti az olvasott vagy megtekintett drámák műelemzését!
- A drámapedagógia személyiségre figyelő gyermekközpontú tevékenységét a játékokra, cselekvésre alapozza.
- A játék nem cél, hanem eszköz, amelynek segítségével az egész személyiség harmonikus fejlődését segítjük elő. Nem csupán kellemes időtöltés, hanem pedagógiailag előre átgondolt folyamat, amelyben a gyakorlatok, játékok – a fokozatosság elvének szem előtt tartásával – egymásra épülnek.
- A drámajáték folyamatos munka, a folyamat megtervezése pszichológiai, szociológiai, mentális, elméleti felkészültség alapján történik, s mindenképpen számol a gyerekek már meglévő tapasztalatával, kulturális forrásaival, természetes és valódi kíváncsiságával, önálló fantáziájával.
- A dramatikus játékok együttjátszást, közös élményt jelentenek, az alkotójátékok cselekvést, aktivitást, empátiát, toleranciát igényelnek gyerektől, pedagógustól egyaránt. A drámajáték csoportos, közös tevékenység,

amelynek kapcsán a diák és a pedagógus között partneri viszony alakul ki.

- A foglalkozásokon a gyerekek nem passzív befogadók, hanem a dráma segítségével cselekvő részesei egy aktív folyamatnak.
- Céljaink az egész közösségre terjednek ki, a követelmények viszont differenciáltan érvényesíthetők.
- Az osztályzattal való minősítés helyébe a közösségi és egyéni értékelés lép.
- A pedagógus szabadságát szélesen értelmezzük: a megadott keretet, tartalmat, formát, módszert minden esetben az adott csoport összetételéhez, felkészültségéhez igazítva variálhatja.
- A drámapedagógia egyszersmind szemlélet és módszer, amelyet a pedagógus használni és alkalmazni tud saját szaktárgya tanításában. Az önálló drámajáték-órák a társas együttlét, a közös játék, gondolkodás olyan helyszínei, amelyeken megvalósulhat a komplex készség- és képességfejlesztés.
- ***A tantervet azon iskoláknak ajánljuk, amelyekben lehetőség van önálló drámajáték-órák tartására.***
- ***Tantervünk alternatívákat nyújt; lehetőség van a kötelező tanítási órákba való beépítésen túl a tanórán kívüli alkalmazásra is (napközi, szakkör stb.).***
- A tantervi programban a tanulók 6-14 éves korukig folyamatosan találkoznak a drámajátékkal, koncentrikusan bővülő tevékenységek keretében.
- Fontos, hogy bármely korosztályban kezdjük a drámajáték tanítását, mindig az alaptól kell elindulni!

Az iskolaszervezeti változásokhoz igazodva – a NAT követelményrendszerén túl – a programhoz további tanterv illeszthető a 9. és 10. évfolyamra.

Az itt megfogalmazott tantervjavaslatunk vidéki és budapesti iskolákban kipróbálásra kerül az 1996-97-es tanévtől. A tanterv írója a kipróbálásban részt vevő gyakorló drámapedagógus kollegákkal folyamatosan konzultált.

### **Időkeret:**

A drámajáték sajátosságából következik, hogy a tantervi egységeket nem tanórákra, hanem találkozási alkalmakra bontjuk.

Egy-egy foglalkozás időtartama akár 30 percig, akár 120 percig is tarthat. Így még az is lehetővé válik, hogy óráközi szünetek nélkül folyjék a tevékenység. Az éves bruttó óraszámot minimum 20 órában adjuk meg, ami epochálisan, projektszerűen vagy tömbösítve, vagy részórákra bontva is felhasználható.

**Szerkezet: soros; óraszám: 160 óra**

### **Cél:**

*A társakkal végzett közös „munka”, játék során az oldottabb, érzelmi biztonságot nyújtó légkörben elérhető, hogy*

- a gyerekek őszintén nyilvánuljanak meg;
- a gátlásos gyerekek görcsei oldódjanak;
- a játékos önként fogadják el az együttműködés szabályait;
- önként és kedvvel, alkotóként, aktívan vegyenek részt a drámajátékban;
- erejükhez, képességükhöz mérten maguk is tegyenek valamit a közösségért;
- jobban figyeljenek önmagukra és társaikra!

*Az ön- és csoportismereti játékok révén bízhatunk abban, hogy*

- minden gyerek elfogadja és vállalja önmagát (külsőjét, alkatát, gondolatait, érzelmeit, véleményét, szándékát, tetteit);
- csökken mind az „önelégültség”, önmaguk túlértékelése, mind a kisebbségi érzésből fakadó gátlás;
- fejlődik az önuralom, önmérséklet, önfegyelem, megjelenik az „öntökéletesítés” igénye is;
- biztosabban el tudják helyezni saját magukat a mikro- és makrokörnyezetben is;
- a társra való figyelés, a beleérző-megértő (empatikus) készség fejlődésével párosul;
- kialakul a gyerekekben a mások megértésének, elfogadásának képessége, a toleráns magatartás.

*Az érzékelésfejlesztő játékoktól, gyakorlatoktól, azt várhatjuk, hogy*

- a gyerekek jobban figyelnek környezetükre, a külső világra;
- nő a testi, térbeli biztonságuk, fejlődik időérzékük;
- növekszik esztétikai érzékenységük.

*A drámajátékok koncentrációs és memóriagyakorlatai kapcsán remélhetjük, hogy a gyerekek:*

- elmélyültebben, tartósabban képesek figyelni;
- az élményeket, szerzett ismereteket nem csupán befogadják, hanem meg is őrzik;
- kitartóbbakká válnak a munkavégzésben és képesek lesznek erőfeszítésekre is.

*A szituációs játékokban az improvizáció, a kapcsolatteremtő és kapcsolattartó, kommunikációs és meta-kommunikációs gyakorlatok segítik a gyerekeket abban, hogy:*

- a legkülönbözőbb élethelyzetekben eligazodjanak;
- kezelni és elviselni is tudják a konfliktusokat;
- pontosabban és árnyaltabban fejezzék ki magukat;
- kedvezőbben alakuljanak társas kapcsolataik;
- értékékként fogadják el az önálló gondolkodást, kreativitást, humánus gondolkodást, szociális érzékenységet;
- kulturáltabbá váljon vitakészségük (érvelés, cáfolás, indoklás);
- a megismert és elsajátított drámai, színházi elemek hozzásegítik a gyerekeket ahhoz, hogy színházat is szerető, értő emberekké váljanak.

## **Követelmény**

Követelményeket csupán általánosságokban lehet megfogalmazni, mert a teljesen különböző adottságú gyermekeknek önmagukhoz képest kell fejlődést felmutatniuk.

- A gyerekek önként fogadják el az együttműködés szabályait, önként vegyenek részt a drámajátékokban, sajátítsák el a drámai kifejezési formákat.
- Vegyenek részt a készségfejlesztő gyakorlatokban, a közös dramatizálás játékaiban, az elemző beszélgetésekben.
- Igyekezzenek megismerni önmagukat, ismerjék meg a környező világot, környezetüket, figyeljenek önmagukra, társaikra.
- A kapcsolatteremtés-kapcsolattartás során vegyék észre az arcjáték, gesztus, testtartás, beszédstílus, viselkedés jelzéseit.
- Törekedjenek arra, hogy pontosan, szabatosan fejezzék ki magukat.
- A játékok segítségével alakuljon ki a gyerekekben az esztétikai és szociális érzékenység, humanizmus és tolerancia, valamint az empátia.
- A rögtönzött játékok segítségével ismerjék fel a konfliktusokat; tudják azokat kezelni, tudjanak döntést hozni, vállalják a döntések következményeit. Igyekezzenek eligazodni a váratlan élethelyzetekben is.
- Legyenek képesek az intenzív koncentrációra, sűrítésre, lényegkiemelésre, életkoruknak megfelelően fejlődjön asszociációs készségük, önálló gondolkodásuk, ítéletalkotásuk.
- Ismerjék meg és sajátítsák el az ábrázolást, a megjelenítést segítő játékformákat, drámamódokat, technikai fogásokat, dramaturgiai alapfogalmakat.

Az évfolyamszakaszokra vonatkozó követelményeket a későbbiekben részletezzük (lásd a 2. 4. 6. 8. évfolyam *követelmények* rovatát).

## **Előzmény:**

A drámapedagógia mint módszer és szemlélet – hozzáértő drámajáték-vezető közvetítésével – szinte minden más nevelési területhez kapcsolható. Különösen integrálható a NAT Ember és társadalom, Anyanyelv és irodalom műveltségi területeihez.

A tanterv tekinthető akár pedagógiai, nevelési programnak is.

## **Tartalom:**

A tanterv minden évfolyamon ajánlott témákat, témaköröket, játékkereteket, valamint javasolt gyakorlatokat, játékokat, tevékenységi formákat és színházi alapismereteket tartalmaz.

Az ajánlott témák és a javasolt játékok közül a tanárt illeti meg a választás joga.

A javasolt gyakorlatok, játékok bőségesek; a pedagógus lehetőségeit behatárolja a foglalkozásokra fordítható időkeret.

Egy-egy témakörrel, problémakörrel, hosszabb lélegzetű irodalmi anyaggal akár egész éven át foglalkozhatnak.

Nem vállalkoztunk a játékok „pontos” besorolására, mert többségük sokféle funkció betöltésére is alkalmas.

A bemelegítő, lazító, ráhangoló, asszociációs gyakorlatok, játékok minden évfolyamra érvényesek – ezeket külön-külön nem tüntettük fel –, egy foglalkozáson belül elfoglalt helyükre nem lehet javaslatot tenni (nem csupán a foglalkozások elején és végén, hanem a játék közben is alkalmazhatók).

## **Részei**

DRÁMAJÁTÉK 1.	OKI96NTKTD 1/DRÁMA
DRÁMAJÁTÉK 2.	OKI96NTKTD 2/DRÁMA
DRÁMAJÁTÉK 3.	OKI96NTKTD 3/DRÁMA

DRÁMAJÁTÉK 4.	OKI96NTKTD 4/DRÁMA
DRÁMAJÁTÉK 5.	OKI96NTKTD 5/DRÁMA
DRÁMAJÁTÉK 6.	OKI96NTKTD 6/DRÁMA
DRÁMAJÁTÉK 7.	OKI96NTKTD 7/DRÁMA
DRÁMAJÁTÉK 8.	OKI96NTKTD 8/DRÁMA

### Értékelés:

Értékelés a közös játékok során végzett folyamatos megfigyelésen alapul. Az egyéni és közös megjegyzések, elemzések, bírálatok játék közben, a tevékenység végén mindig a gyerek érdekében, a fejlesztés és megerősítés szándékával történik.

Értékelhető – más-más szinten, mélységben, az életkori sajátosságoknak megfelelően – minden évfolyamon:

- az együttműködő-képesség
- hajlandóság mások ötleteinek elfogadására
- önértékelés, értékelés képessége
- döntéshozatal, felelősség a saját döntésért, a döntés következményeinek vállalása
- új ötletek, megoldások felvetése
- a verbális és nonverbális kifejezések használata, értése
- képesség egy szerep, feladat elvállalására
- jártasság és képesség különböző drámai formák használatában

### Feltételek:

A drámajátékok, foglalkozások, drámaórák vezetését drámajáték-vezetői vizsgát tett, drámapedagógiai képzésben részt vett pedagógusok, szakemberek kezében tudhatjuk biztosnak.

A drámajáték-vezetőnek elméleti és gyakorlati felkészültsége mellett nagy emberismerettel, empátiakészséggel, vezetői adottságokkal is bírnia kell. Nagyon fontos, hogy a drámatanár rugalmas, kreatív, toleráns, a humor iránt fogékony ember legyen, aki a gyerekeket társnak tekinti, a gyerekek pedig őt fogadják el vezetőnek, itt és most játszótársnak. A közös tevékenység csak demokratikus szemléletű, hiteles, szociálisan érzékeny, önmagát ismerő, egészséges lelkületű pedagógus vezetésével érheti el igazi célját.

A foglalkozás ideális helyszíne minden olyan osztályterem, szoba, hely lehet, ahol a gyerekek számára biztosított a mozgás, ahol lehetőség van a valódi kommunikáció megteremtését szolgáló körforma kialakítására, ahol a megszokott osztálytermi alakzattól eltérően variálható a belső tér (mozgatható székek, szőnyeg stb.).

### Eszközök:

Optimális esetben: magnó, videomagnó, televízió, hangkazetták, videokazetták (végső esetben a segédeszközök hiányát a tanár ötletessége pótolhatja).

## Drámajáték 1.

OKI96NTKTD 1/DRÁMA

*Szerkezet: soros; óraszám: 20 óra*

### Cél:

- a nyugodt, derűs, biztonságot nyújtó légkör megteremtése
- feszültségek, gátlások, szorongások oldása
- a szocializációs folyamat megkönnyítése annak érdekében, hogy a kisiskolás minél zökkenőmentesebben tudjon eligazodni az iskola – számára új és ismeretlen – világában, önbizalma elvesztése nélkül tudjon alkalmazkodni az új elvárásokhoz
- hogy a kisgyerekek minél könnyebben tudjon kapcsolatot teremteni társaival, tanítóival
- hogy a gyerekek őrizzék meg színes fantáziájukat, közlékenységüket, mesék iránti fogékonyságukat

### Követelmény:

Az 1-2. évfolyamra vonatkozó általános követelményeket lásd a 2. évfolyamnál!

### Tartalom:

Ajánlott témák, témakörök, játékkeretek:

- évszakok, időjárás, közvetlen környezet
- ünnepek, Luca napja, karácsony, betlehemes

- rövid népmesék, állatmesék
- népköltészetből gyermekjátékok, gyermekmondókák, bölcsődalok, játékdalok

### **Javasolt gyakorlatok, játékok**

- közösségalkítás, kapcsolatteremtés játécai (bemutatózó, ismerkedő játékok)
- tapasztalatszerzés – biztonságérzet
- érzékelésfejlesztő játékok:
  - valós érzékelési benyomásokhoz kapcsolódó gyakorlatok (hallás, látás, tapintás)
  - tájékozódás térben (irányok)
  - mozgás ritmusra, zenére, szövegre
  - mozgáskoncentráció gyakorlatok
  - népi játékok mozgáselemei
  - ritmusgyakorlatok
- önkifejezés:
  - a verbális kommunikáció technikai alapjai
  - ritmikus szövegmondás
  - szocializációs szerepjátékok, némajátékok

### **Értékelés:**

A közös játékok során végzett folyamatos megfigyelés alapján a pedagógus szóban értékeli. Ne minősítsen, megjegyzései bátorítóak, ösztönzőek legyenek!

### **Feltételek:**

1-4. évfolyamon javasolt segédkönyv

ADD TOVÁBB – gyűjtemény. 3. kiadás, 1996, CANDY KIADÓ, VESZPRÉM

77 MAGYAR NÉPMESE. Videopont Kiadó, 1995, Budapest

A CSODASZARVAS. Magyar Mese-mondavilág, mesélte Benedek Elek, Móra Kiadó

## **Drámajáték 2.**

---

OKI96NTKTD 2/DRÁMA

*Szerkezet: soros; óraszám: 20 óra*

### **Cél:**

Az 1-2. évfolyamra vonatkozó általános célokat lásd az első évfolyamnál!

### **Követelmény:**

A második évfolyam végére a gyerekek:

- vegyenek részt önként a csoport- és szabályjátékokban
- legyenek képesek az együttműködésre, szabályok betartására
- legyenek képesek tudatosan figyelni környezetükre
- ismerjék fel a környezet hangjait, színeit, alakzatait, ismerjék az irányokat
- tudjanak zenére, ritmusra, mondókákra ritmikus mozgást végezni
- tudjanak emlékezetből mondókákat, köszöntőket élethűen, értelmesen elmondani
- az elfogadott szokások szintjén tudjanak bemutatkozni, köszönni, kérni, köszönetet nyilvánítani

### **Tartalom:**

Ajánlott témák, témakörök, játékkeretek:

- közvetlen környezet, család, természet világa (növények, állatok)
- ünnepek, családi ünnepek, karácsonyra következő ünnepek (vízkereszt)
- rövidebb mesék a magyar népmese-gyűjteményekből
- állatmesék, pl. Aiszóposz: A róka és a szőlőfürt, A farkas és a bárány
- népköltészetből párosítók, köszöntők
- drámaóra: Csipkerózsika

### **Javasolt gyakorlatok, játékok.**

- közösségformálás, kapcsolattartás játécai (kontaktusteremtés és -tartás);
- tapasztalatszerzés – biztonságérzet
  - cselekvéshez, élményhez kötve érzékelésfejlesztő gyakorlatok, játékok

- a látható, érzékelhető, hallható ritmus
- a térérezékelés gyakorlatai
- a saját testtel való bánáshoz is kapcsolható utánozó játékok
- mozgáskoordinációs gyakorlatok
- ügyességi és szabályjátékok
- beszédkézség fejlesztése: a beszédre késztetés játéka; játékos beszédgyakorlatok
- improvizatív és szituációs játékok: mimes játékok szöveg nélkül, utánzással

### **Értékelés:**

Az értékelés a közös játékok során végzett folyamatos megfigyelésen alapul. Az egyéni és közös megjegyzések, elemzések, bírálatok játék közben, a tevékenység végén – mindig a gyerek érdekében – a fejlesztés és megerősítés szándékával történik.

Értékelhető – más-más szinten, mélységben, az életkori sajátosságoknak megfelelően – minden évfolyamon:

- az együttműködő-képesség
- hajlandóság mások ötleteinek elfogadására
- önértékelés, értékelés képessége
- döntéshozatal, felelősség a saját döntésért, a döntés következményeinek vállalása
- új ötletek, megoldások felvetése
- a verbális és nonverbális kifejezések használata, értése
- képesség egy szerep, feladat elvállalására
- jártasság és képesség különböző drámai formák használatában

### **Feltételek:**

ÖRÖK MESÉK, GRIMM, magyar ford.: Adamik Lajos, Márton László, 1989

Jonathan Neelands: Dráma a tanulás szolgálatában, Színházi füzetek VI. 116. old.

## **Drámajáték 8.**

OKI96NTKTD 8/DRÁMA

*Szerkezet: soros; óraszám: 20 óra*

### **Cél**

Az egymást segítő és a munkát, erőfeszítést értékelő alkotó légkör megteremtése:

- a kamaszok ön- és emberismeretének fejlesztése
- a másság felismerése és elfogadásának képessége
- a választás és döntés; döntések felelősséggel való meghozatala, a következmények mérlegelése
- az emberi cselekvés okának felismerése; a megértés, tolerancia és empátia képességének fejlesztése
- a különböző (váratlan) élethelyzetekben való eligazodás segítése
- a közvetlen tapasztalatszerzés gyakorlatainak, a dramatikus készségfejlesztés módjainak, a dramatikus játékoknak, a művészi formanyelvnek ismerete, életkorhoz viszonyított elsajátítása
- a dráma mögöttes gondolatainak feltárása, értelmezése
- a színház, színházi eszközök, drámamódok értése
- az élmények, érzelmek el- és befogadásának, megőrzésének igénye

### **Követelmény:**

A nyolcadik évfolyam végére a gyerekek:

- legyenek képesek önmaguk és mások munkájának értő elemzésére, tudjanak érvelni, cáfolni, kulturáltan vitázni
- helyzetfelismerésük, döntési készségük mellett fejlődjön felelősségtudatuk, szociális érzékenységük
- legyenek képesek elfogadni és vállalni önmagukat erényeikkel és hibáikkal együtt
- legyenek képesek túllépni előítéleteken
- gondolataikat, érzéseiket pontosan, szabatosan tudják kifejezni
- sajátítsák el az alapszintű akrobatikus elemeket, legegyszerűbb színpadi trükköket, a jellemábrázolás eszközeit
- tudják elemezni a különböző metakommunikatív megnyilvánulásokat, emberi cselekvések mozgatórugóit
- legyenek képesek önállóan dolgozni a közös dramatizálás módszerével
- legyenek képesek a különböző technikákat alkalmazni életjátékokban (morális problémák, érzelmi helyzetek feldolgozásakor)

- értsék a szimbólum, kontraszt, rítus mibenlétét a mindennapi életben és a színházban
- ismerjék a cselekmény, ellencselekmény, akció, tér, idő, üzenet, motívum fogalmát

## Tartalom:

### *Ajánlott témák témakörök, játékkeretek*

- a gyerekeket foglalkoztató problémák (a másság, kiszolgáltatottság, féltékenység, párkapcsolatok, manipuláció stb.)
- erkölcsi problémák, különböző döntések következményeinek feldolgozása drámán keresztül
- Szigligeti Ede: Liliomfi

### *Javasolt gyakorlatok, játékok*

- ön- és csoportismereti játékok
- önmaga elfogadása, önjellemzés, társjellemzés koncentrációs játékokkal, írásos anyaggal, közvetítő eszközzel
- készségfejlesztő gyakorlatok
  - jellemzés hanggal, nonverbálisan, jelmezzel, kellékkal, mozgással
  - színpadi trükkök (pofonok, esések, botlások stb.)
  - improvizáció: etűdök megalkotása; helyzet- és jellemkomikumra építő életjátékok, dramatizálás



Gabnai Katalin

# Értékközvetítő és képességfejlesztő program – SZÍNJÁTSZÁS

Tananyagrendszer 12 osztálynak

- az előkészítő évek (1-3.),
- a 4-5., 6-7-8. évfolyamok,
- és a 9-12. évfolyamok számára

## Bevezető

A **színi nevelés**, a pedagógia szolgálatába állított színjáték, a dráma és a színház eszközeivel történő, folyamatos vagy rendszeres együttlét során megvalósuló művészetpedagógiai tevékenységet jelent, melynek korszerű elméletét és gyakorlatát a **drámapedagógia** és a **színházi nevelés** módszertana tartalmazza.

Törekedni kell arra, hogy *ahol erre felkészült nevelők vannak*, megvalósulhasson ez a fajta komplex készség- és képességfejlesztés, melyben nem a produkció létrehozása az elsődleges, hanem maga a nevelési folyamat.

A **drámapedagógia** gyakorlatai az emberépitést célozzák, feladatuk a személyiségformálás, a kapcsolatfelvétel, a kapcsolattartás, a jelen idejű közlés megkönnyítése, a személyközi kommunikáció kultúrájának elsajátítása. A dramatikus alkotójáték szocializáló tevékenység, hiszen a jól alkalmazott dramatikus nevelés elősegíti a közösségben, a közösségért tevékenykedő ember aktivitásának serkentését, ön- és emberismeretének gazdagodását, alkotóképességének, önálló, rugalmas gondolkodásának fejlődését, összpontosított, megtervezett munkára szoktatását, testi, térbeli biztonságának javulását, időérzékének fejlődését, mozgásának, beszédének tisztaságát, szép és kifejező voltát.

A **kommunikációs kultúrát** segítő gyakorlatok viselkedési bátorságot, biztonságot nyújtanak a társadalmi élet sok területén, s ellensúlyozzák a tömegkommunikációs eszközök személyes részvételt kikapcsoló hatását.

Az **ünnepek** előkészítésének és megélésének közösségformáló erejét nem nélkülözheti az iskolai nevelés sem. Különös figyelmet kell szentelni ezeknek az alkalmaknak, a korosztálynak megfelelő szinten és formában.

A **színházi nevelés** területére tartozik a hagyományos színházlátogatások előkészítése és feldolgozása mellett minden olyan művészeti, művészetpedagógiai esemény, melynek az élő színházi előadás, a jelen idejű művészi produkció a meghatározó eleme. Törekedni kell arra, hogy kisgyermekkorban bábszínházi, a későbbiek során minél több élő színházi előadást nézhessenek meg a gyermekek.

A színi nevelés drámapedagógiai ága, vagy ahogy egyre gyakrabban emlegetik a „dráma”, mint **tantárgy** és mint **módszer** – *képzett nevelő segítségével* – minden korosztály iskolai munkájában helyet kaphat.